

červov, ki travno korenje podjedajo, tako, da se senožeti popolnoma sušijo. Tudi okolj Ptuja, kjer vsako leto obilno luka (čebule) pridelajo, so se cele trume tega merčesa prikazale, ki po zelnikih gomazijo ter revnemu kmetu vès kapus pokončavajo. Jeli bi ne bilo dobro, da bi se v ti reči kmetovavci koristnih cesarskih in srejskih postav zvesto poprijeli, ki svetujejo posestnikom, kako se takošnega merčesa znebiti; lep izgled so nam pridni Korošci, ki so veliko število hroščov pokončali. Žalibog, da taka zlata postava samo na papirji ostane! To velja tudi od družinskih novih postav, po katerih se ne ravna ne gospodar ne pòsel. — Drugač pa zasluži lepo hvalo Negovski gospod gojzdnar J. Št., rojen Čeh, kateri po deželni postavi za prihodnje gojzde tako marljivo skerbi, da si za pomnoženje lesovja više milijon mladih sadik po semenu in po mladih odrastlikih v zato pripravi ogradi izreja, ktere potem z velikim trudom po raznih praznih toriših v gojzdu vsako leto presaja. Dalje še opomnim lepega izglednega posestva in rabe raznih mašin gosp. D. Č. na Dervanji v Slov. goricah; tudi marljivega gosp. M. R., učitelja pri sv. Ani na Krembergu zavoljo svilarstva; in slednjič še neutrudljivega in skušenega gosp. R. D., učitelja pri sv. Anton v Slov. goricah zavoljo požlahnovanja in saditve tert in sadnih dreves. O naj bi v ti reči omenjeni gospodje veliko posnemavcov našli! — Kar se zdravja ljudi tiče, so letos bolj zdravi od lani; le samo huda griža se je pri sv. Barbari, sv. Rupertu in tudi okolj Radgone prikazala, za katero jih je že nekaj, pa menda ne toliko kot lani, pomerlo. Z Bogom!

**Iz Varaždina.** Njih eksc., gospod minister dnarstva, baron Bruck, je storil že mnogo za kmetijstvo, kar si je kupil Klenovniško grajšino. Da bi šolo v fari napravili, je dal gospod minister zemlje za vert in učiteljevo hišo, učitelju pa še verh tega 150 fl. k njegovi plači na leto, dokler se ondašnje posestvo doveršno v red ne dene; pozneje bo dobil namesti dnarjev lastno posestvo.

**Iz Zagreba.** 25. julija je bil v Zagrebu veliki zbor akcijonerjev národnega gledišča. Sklenili so, obresti od 16 tavžent goldinarjev kot honorar za dramatične dela dajati spisateljem tacih del. Ta kapital se je narastel iz tistih 13 tavžent gold., kateri so bili po deželnem zboru že leta 1836 za národno gledišče nabrani. — Drugo nič manj važno kakor prijetno novico Vam moram povedati. Serbski knez je podaril namreč našemu gosp. dr. Tkalacu, kot znamenje priznanja za njegovo izverstno delo: „Državno pravo serbske knežije“ 200 cesarskih cekinov. Tako je serbska vlada sebe počastila in slavnega moža, od kterege smemo upati, da bo še marsikak žark v našem národnem življenju užgal.

**Iz Mokronoga.** V saboto so tukaj delili ali prav za prav darovali cesarske premije za konje. Žalostno je bilo od ene strani, da celó malo gospodarjev je pripeljalo živine, 12 v vsem skupaj za 7 premij, — od druge pa, kako klaverne so bile pripeljane kobile. Komisija ne gleda na lepoto života ali na drobne noge, ampak le na dobro živino in da je celo truplo tako izdelano, kakor ima biti, da je močna mašina za vprego, to je, da se del z delom dobro ujema. Čeravno nobene take kobile ni bilo viditi, je komisija vendar gledé na nizko stopnjo živinoreje v teh krajih, in ker je zlasti lansko leto hudo bilo zavoljo klaje, trem kobilam podelila premije po 5 cekinov, ker so žebeta njih še precej lepe bile, — eni triletni žebici pa je dala 10 cekinov. Komisija je, kakor lani v Kranji, spet letos hotla pokazati, kako rada se znebi premij, če ima živina le količkaj dobrega na sebi, da bi spodbudila gospodarje k pridniši živinoreji.

**Iz Bergodaca v Čičarii.** Nikoli še nisem v „Novicah“ bral, da bi vam bil kak prost Čič kaj pisal; naj se prederznem jaz oglašiti se iz naših isterskih, malo znanih krajev. Vem, da tudi mojega bornega pisanja ne bote vergli pod klop; saj je pri nas le malo takih, ki znajo brati in

pisati, ker pred malo leti pri nas ni bilo še nikjer nobene šole. V našem selu je 58 hiš z blizo 400 stanovavci, ki so večidel revni oglarji in pastirji. Največje premoženje tukajšnega sela so ovce, ki jih štejemo blizo 4000; goveje živine je kakih 100 repov, zraven pa še kakih 50 mezgov (mul), s katerimi tovorijo oglje v Terst. Ovčjega sira pridelajo mnogo centov, ktereга prodajajo po 30 fl. cent; tudi volne nastrožejo dokaj. Zemlja je tu slaba, zgolj kamenje in pust Kras; nikjer ne vidiš drevesa; pa ko bi se tudi ktero zasadilo, živina bi ga kmalo pokončala. Kakor sadjoreja je tudi poljedelstvo zanemarjeno; od rokodelstva in obertnije ni duha ne sluha. Pomanjkanje vode, ki je terlo nesrečno primorsko Istro, je tudi letos nas hudo stiskalo, da ne vemo kaj bo. Naj vam še to povem, da doljni Istrani Čičem pravijo Kranjci. Drugo pot kaj več, ako vam je drago. \*)

M. Brajković.

**Iz Ljubljane.** Slišali smo, da je prišlo unidan iz Dunaja za 10,000 gold. mnogoverstnega novega dnarja v veliko cesarsko kaso ljubljansko, menda zato, da se bo malo po malem novi dnar po deželi pokazal. O vseh Svetih ga bo prišlo v vse dežele že dokaj, ker nek že dolgo 15 parnih mašin noč in dan novi dnar kuje. — Slavni naš gosp. profesor Terstenjak nas je te dni obiskal; serčno veseli so ga sprejemali povsod.

## Novičar iz raznih krajev.

**Iz Dunaja.** C. kr. ministerstvu notranjih zadev in dnarstva in armadno nadpoveljstvo so ustanovile takso za oprosteno od vojašine za leto 1859 s 1500 fl., toda novega dnarja.

— Zdoljno-avstrijski deželni poglavar, gospod baron Eminger, je umerl 4. avgusta o poldne nagle smerti.

— Njih c. k. visokost, nadvojvoda Joan, so prišli po potovanju 1. t. m. na Dunaj, od kodar so se vernili drugi dan v Gradec. Časniki srednje in izhodnje Švajce pišejo o bivanju in potovanju visocega gospoda po Švajci. Bili so v Luzernu, Cirihi in Šent-Golu. Mnogim je bilo žal, da so prepozno zvedli, da so gospod nadvojvoda ondi bili. Ciriški časniki pišejo, da gospod nadvojvoda od leta 1815 več niso vidili ciriškega mesta; toliko prijetneje je bilo čez 43 osode težkih let prijazno obiskovanje.

— Poslednje dni se je bilo povodnji bati, tako je Donova rastla. Čudo pa tudi ni, ker od konca unega mesca dan na dan dežuje in lije. Tudi iz zgornje Avstrije pišejo, da so vode silno velike in da so v nekterih krajih povodnji veliko škodo naredile. Sedaj so vode padle.

**Iz Českega.** Pretečeni teden je bil za nekatere kraje, posebno ob Kerkonosih, čas strahu in sile. Skorej cela česka dežela je imela povodnji. Več ljudi je potonilo in mnogo mnogo blaga je splavalo ali pa v vodi konec vzelo. Hiše so se poderale in voda je skoraj vse mostove in jezove pobrala. Najhuje je terpelo mesto Liberk z okolico. Več ko 200 hiš je stalo pod vodo. Koliko škode terpe ubogi ljudje, se lahko previdi, ako pomislimo, da je samo v eni fabriki, gosp. Jan. Liebiga, zavoljo povodnji za dalj časa 2000 ljudi brez zaslužka. Enake žalostinke se berejo iz Budajevic in mnozih družih českih mest.

**Iz Ogerskega.** Iz Magyar-Kaniše se piše o strašni nesreči, ktere je bila nemarnost kriva. Dva rokodelska družeta sta prosila v kmetiški hiši, ju prenočiti. Peljali so ju v hlev in ker sta bila lačna, jima dá kmetica skledo kislega mleka, ktero pohlepno pojesta. Drugo jutro ju najdejo mrtva na slami. Šopek harnic (netilnih klinčkov) je padel v mleko in tako sta za strupom poginila!

\*) Ker imajo „Novice“ rade, da se jim dopisuje od vseh jugoslavenskih krajev, jim bojo tudi Vaši dopisi iz Čičarije dragi, o kateri res nikoli ni govorjenja. Vred.

— Iz Temešvara 1. avgusta. Zavoljo neprestanega deževanja poslednjih dni so vode se narastle in posebno Bega je tolika, da se je čez bregove zlila.

**Iz Rusije.** Iz južnih krajev je brati, da se je letina letos tako dobro obnesla, kakor že 20 let ne.

— „Slovenské Noviny“ pišejo, da se kolera v Petrogradu bolj in bolj razširja; od začetka do dne 22. julija je bilo bolnih že 120.

**Iz Hercegovine.** Raje (kristjani) so se s temi-le pogodbami Turkom podvergli: Da bodo namesti raznih prejšnjih davkov vsako leto število dnarjev, kakor se bodo pogodili, odraštovali; da neredovni vojaki iz dežele odidejo, redovni pa ostanejo kot straže na meji; da bodo kristjani gruntim gospodarjem četerti del pridelkov odraštovali, in da se postavi nov pravoslovni patriarh za Hercegovino izmed ondašnje duhovšine, ki razumi domači jezik.

**Iz Černe gore.** 26. julija so se Černogorci in Podgoričani nekoliko spopadli; od tistihmal je vse mirno in Černogorci so se vmaknili v svoje, uni pa v svoje gore. Tako piše tudi „Serbski dnevnik.“ Drugi časniki pa donesajo po telegrafu od 5. t. m., da so napadli Černogorci 28. julija selo zgornji Kolašin, pognali prebivalce v spodnji Kolašin in se terdo bojevali z njimi.

— Odposlanci, kateri imajo meje med Černo goro in Turčijo uravnati, so začeli že svoje dela.

**Iz Bosne.** Iz Mostara je brati: Velikost davkov in stiskanja zakupnikov so, kakor je bilo že večkrat omenjeno, poglavitni vzrok vednih tožb kristjanov. Prejšnji guvernerji so storili vse, kar so vedli in znali, da so desetino kakor so mogli dobro v zakup (štant) dajali, ker so mislili, da se bodo s tem v Carigradu prikupili. Na drugi strani so bili pa prisiljeni, za krivice, katere so zakupniki počenjali, gluhi in slepi ostati. Ker so bili kristjani silno nevoljni, se Kiani paša in Vasif paša nista upala, desetino za to leto izpisati, da bi se vstaje in opornosti ne ponovile, in vlada je poslala Ferid-a Efendita v Mostar, in vsi mislijo, da bodo letos cesarski služabniki desetino poberali. Ali bodo ti ljudje bolj po pravici s kristjani ravnali ali ne, kdo ve?

**Iz Nemškega.** V saksonskem kraljestvu so bile povodnji enako silne, če ne še strašnejše kakor na Českem. Iz Lipska, Cvikova, Draždanj, Glavhova in drugih mest se berejo grozne reči. Iz poslednjega mesta se bere telegrafično naznanilo od 2. t. m.: „Dva dni sem je nižji del mesta pod vodo, mostovi so se poderli, večji del hiš s prebivalci vred je v valovih zakopan. Nesreča je neskončna; kateri so se oteli, so pol nagi!“ Iz tega se dá posneti, koliko nesreče je prišlo čez te kraje. Poslopja, živino, polje, železnice, vse je bolj ali manj nesreča zadela.

**Iz Francozkega.** V St. Etiennu so dobili zopet več ljudi, kateri so izdelovali bombe; več Italijanov, 7 ali 10, je med njimi.

— Cesar in cesarica sta se pripeljala 4. t. m. proti večeru v Cherbourg. Angleške ladije so se pripeljale zvečer ob sedmih pred mesto; 5. t. m. o poldne je prišla angleška kraljica in je kosila s cesarjem in cesarico. Ne dalje od Cherbourga sta angleška otoka Jersey in Guernsey, na katerih živi mnogo političnih iztirancov raznih narodov. Francozka vlada je bila v skerbi, da bi ti ljudje utegnili o shodu cesarja z angleško kraljico v Cherbourgu kaj sovražnega početi. Zavoljo tega je prišlo veliko agentov francoske policije v to mesto, kamor je silna množica iz vseh krajev privrela.

— Cesar Napoleon je ogovoril tako-le angleško kraljico v Cherbourgu: Djanja pričujejo, da sovražne strasti, zbudene po neprilicnih prigodkih, niso zmanjšale prijateljstva. Nesreča ne bo hotla, da bi se staro sovražstvo zopet unelo,

ker on živo upa, da se bo vsaka poskušnja, serd in strasti prejšnjih časov ponoviti, nad zdravim umom narodov enako razbila, kakor se razbijajo valovi nad jezom, kateri brani v tem hipu ladije obeh držav. Na to je odgovorila kraljica, da je srečna, če more staro prijateljstvo s svojo nazočnostjo še bolj utrditi.

**Iz Angleškega.** 2. avgusta je bil državni zbor sklenjen, o kateri priložnosti je rekel kraljični komisar, da se smé upati, da bo mir ohranjen in da se bodo zadeve, katere se v pariških konferencah obravnavajo, tako rešile, da bo vsem prav.

— Več poskušanj, iz Angleškega v Ameriko pod morjem telegraf napeljati, je spodletelo; sedaj piše „Times“, da je to delo po sreči končano, in da je telegraf od mesta Valencije v Irlandu do novega Fundlanda vložen.

**Iz Moldove in Valahije.** „Indep. belg.“ piše, da je bilo v pariških konferencah sklenjeno: „Moldova in Valahija se bote prihodnje imenovali „zedinjene knežiji Moldova in Valahija“ in vsaka bo obdržala posebno bandero, edino pa kadar se zedinite armadi obeh dežel k običnemu ogledovanju. Vsaka dežela bo imela, kakor doslej, svoj deželni zbor in verh njega še občen odbor s 16 odborniki, katerih 8 izvolijo gospodar, ostalih 8 pa odborniki, kateri so že izvoljeni. Odbor bo imel svoj sedež v Fokšanih.

— Koliko je resnice v tem, se bo še pokazalo.

**Iz Turškega.** Turška vlada se je dogovorila s francozkim cesarjem in angleško kraljico zastran tega, da se storí zadostenje zavoljo napada na kristjane v Džeddahu. Sultan je poslal jemenskemu guvernerju povelje, vse, kateri so se napada krive storili, zasledovati in kaznovati. Treba mu ni v Carigradu prašati, kako jih kaznovati. Francozki in angleški komisérji pojdejo v Džeddah, kjer bodo s turškimi komisérji nad tem čuli, da se vse natanko zgodi, kar so sklenile francozka, angleška in turška vlada.

**Iz Afrike.** Iz Bengazi dohajajo še vedno žalostne novice. V mestu živi 10 do 12 tisoč ljudi, katerih sta dva dela iz mesta zbežala; 1500 jih je zbolelo, katerih je 800 umerlo. Vojakov je v mestu 200; téh je 120 zbolelo, katerih je 30 umerlo. Bere se, da je tudi v Aleksandrii ta bolezen že več ljudi umorila.

**Iz Kine.** Angleži in Francozi so, ko so vidili, da vse nič ne pomaga, oistreje pokazali zobe Kinezom in so odrinili po reki Peiho proti Peking. Pa Kinezi so zvite buče; odperli so zatvornice, da se je reka po deželi zlila in Angleži s Francozi so obtičali ne na suhem, ampak v blatu. Kako si bodo pomagali, se še ne vé. Tudi v Kantonu so začeli Kinezi glavo bolj ošabno nositi in pomorili so več Evropejcev.

**Iz Indije.** Nek angležk časnik piše: Kakor naznanja pismo iz Luknov-a od 7. junija, so Angleži ujeli Nana Sahib-a, delhiskega kralja in glavarja indiških vstajnikov. Ako je to res, je zadela vstajnike velika zguba.

— Angležem je deževno vreme velike zadrege v Indii napravilo, ker jim brani, vojsko nadaljevati, kakor bi jim bilo ljubo. Veliki poveljnik, Colin Campbell je ukazal vojaškim četam, se v staniša vmakniti. Preteklo bo tedaj več mescov, preden bomo zopet kaj od vojske slišali. V tem času bodo pa Angleži nove pomoči dobili in potem bo — kar bo.

**Pogovori vredništva.** Gosp. A. N. v Lan. v Istri: Zaželjnih zemljovidov v talijanskem ali nemškem jeziku ne bo težko dobiti v vsakem večjem mestu po kakih 30 krajc. V ilirskem jeziku je lep „zemljovid cele carovine avstrijske“ izdal gospod Dragotin Seljan, ki je bil natisnjen pri Fr. Raffelsberger-ju leta 1847 v Beču (na Dunaji); ali se še dobiti more, pa ne vemo. „Umno kmetovanje“ velja 45 kr., „slovenski-talijanski slovník“ pa 1 fl. 30 kr.; oboje se dobi v Ljubljani pri gosp. H. Ničman-u, bukvozevu.